

Գր. Կասապզեանցի այն աշխատութիւնը կրնայ օգտակար կերպով եռասույն ապագայ կանոնադր բառարանի մը կազմել թեանք. բայց առ այսմ շատ կարեւոր է միայն նոյն հեղինակին հեշիւթեմները կարգաւ համար:

Յուշի, 1903 Սեպտ. 14:

Հ. Ս. ԱՇՈՒԽԻՆՍ

ԹՈՐՈՍՆԵԱՆ Հ. Դպրոցի գիտը ըստիւր ընթերցումներ՝ քաղաքորում եւ մոխ պատկերներով զարդարում: Նախակրթարաններու համար, տարական ընթացք.

Բ. Ստորի:

Արէն Դասադըբեա Ս. ասույն վայր խոսած առեմնիկ (տես 1903 Յունիս էջ 191) յանձնարարած՝ եւ մասնաձեւ ըլլած էինք անոր բարեմանութիւնները. նման առաւելութեամբ օժտուած դասադըբեա Բ. ասույն մեր բազմաձեւ համաձայն յայտ տեսնելով, մեզ պատճառաւ որաբանացութիւն կարծիք աւելցրել է յիշատակին: Միայն կը մնայ որ Մեն. Հեղինակն աղբւրթիւնը բարձրած չլլայէ, ընտիր դասադըբեա ուղղութեան քանի՜ մ'արտասուր առաքելութեանց (գէթ յառաւելանքն մէկ սխալ տեսնուած) իրաւացի չլլայուն վկայութիւն տանք: Որովհետեւ դասադըբեա բարձրած լինէր բարձրացել վարցող յառաւելած աշակերտաց՝ հապա սոսկ "Նախակրթարաններու", դեռ ասորի մանկաց համար, որոնց զգեստն որդիայուն է, մանկավարժական ուղիք սկզբունքով արտաւ ծանոթութեանց կը լըծուի թեանք եւն չես՝ բարդականութեան հետ, եւ այն՝ պարզ եւ իրեն զիրարեմէնք ունի: Եւ այս եւ Գ. Ջ. Թորոսեանին իւրովանն հարաւոր լինելով, այս դասադըբեա հրատարակելուն գովելի դիտարկութիւնը: Մեր կողմանէ յանձնելի դիտարկութիւն է, նախորդին մէկ բառաներէնք դաս՝ բառարու հոլովմանց, կիրառութեանց եւ նշանակութեանց ընտարկութիւն, աղէք բարդութիւններէ ըստ կարի իրարուն, եւ լըծուի պարզութեան հետ քիչ մ'աւելի ունի աղբւրթութիւն: Այս յատկութիւններով պնտուած կը բազմաձեւ տեսնել երկսեռ մանկանց դասազօրց յաշրջ հասարակեան ալ:

* Ս. Ա.

Առողջապահիկ թերթ.

Դր. Վահան Երծրունիի խմբագրութեամբ սկսաւ հրատարակուիլ "Առողջապահիկ" շուկայ. լին, ամիսն երկու անգամ՝ երեսը քաղցնելու խառնուրդ: Առաջին անգամ չէ որ այսօրեանք թերթ մը կը հրատարակուի մեր մէջ:

"Առողջապահիկ" թերթիկն բովանդակութեան այս եւ Մեր նպատակը վերնագրով Դր. Վահան Երծրունի իւր թերթիկն նպատակն ու ուղղութիւնը կը պարզէ: Բովանդակութեան այն թերթը ունի ընդ "Առողջապահիկ" թերթիկն վերնագրէ տակ քանի մը խոսքով կ'ընտրէ: Սար կը յաշրջուի բժ. Բուզուլեանի ի՞նչ պէտք է պահանջել "Առողջապահիկ" թերթի, եւ քովից "Կասադըբեան" Առողջապահական թերթի անընթացաւորութիւնը յարաւանները: Ենթայ կը լուսն բուշ կապած դրամութիւնները, որոնցմէ Օղդ կը լուսն առողջապահիկ ղեկը յարաւանքն քրիչն է հանքանանքով Դր. Զաւարեանին: Դր. Զաւարեանին յարաւանքն վայրէջող, որ Յրտառութիւն եւ մարիկ տարգորութեան դրամիկ վայր, որ ծրարութեան թերթիկն լինի. Դր. Զաւարեանի ունի, կ'արժէ դիտարկութեան լինի. Դր. Զաւարեան կը քրի. Մեր մարթի մէկ դրամութեան ունի միշտ հպարտակ յատկութեան անհեղ զիրարին, որոնք առեւտուում են ունիւր ընթերցող (leucocytes), որոնք մեր կ'անքի դասապահներն են, որոնք չենք-քեմիկ անդրու չկուրն են մեր կ'անքի դանիկն առաւ. եւ երբ որ ասոր շնորհիւ միւրայնեք աշխատում են ներս մանկը այդ գանձերը, ուսիւր բնիկները յարաւանքն են նրանց վայր, (էջ 18): Սակայն մեք զիտանք, որ արեւն հաստատուն մասը կ'աղտում եւ կարմիր գնդակիկներ (erythrocytes) եւ քերմակ գնդակիկներ (leucocytes), միմեան աւելի բնիկներ ըստ անհեղ թէ եւ սպիտակ բնիկներուն սերունդն են, բայց

ամեն սպիտակ բնիկ ուսիւր բնիկ չէ համարուի: Ուստի 100-օտեսներուն շըլլար ուսիւր բնիկ բան, այլ պէտք է սպիտակ բնիկ բան: Ե. Գարանիկիանի "Ստատիկա առողջապահութեան" յարաւանքն մէկ կայ նաեւ պարզեք որ ասոր միտին են անոր քովն գտնուող գործարանաց, սակայն չէ հասկցողութիւն թէ ինչ բանի համար պատկերին վայր 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

"Բաները զրականութեան եւ արուեստի", Ա. Գրիգոր, Ս. Պետերբուրգ, 1903:

Այս ընդարձակածաղ կիսամիտ հանդէսը ուսումնական թերթ մը չէ, զոր իւր այս առաջին հատորին իսկ կ'իմացնէ, թէ իրենք իրենց "Գործընդգրկուած" թերթն անստեղծ սեպհակաւոր շատ մը լրագրիկներէն ունի խորագրական կտրուկը արժանաւոր է: Մինչ "Դիվ", Աղանդիկ (թերթիկն խմբագրական) ինչ մասէն, որ արարէ տարի "Բաներին" յառաւելած, ընթանալով միշտ իւր գծած հեղինակի ծրարէն համաժամ եւ ընկնով այն բարեփոխութիւնները, զորոնք ժամանակը, պարզապէս չեն:

Գրքին թէ տեղը եւ թէ ինչպիսիութեամբ առաւին յարաւանքն քրիչն է Երկրին: Ընթերցողը Երկրորդն այս խմբիկը ժամանկ վերնագրով դրամիկն մէկ ընկնով, անձանքի կրնայ կարգաւ, այն առաւելութեան բնական, անպատշաճ էր զուարթ եւ քրուանք, Պատմական այս վկայի համաժամութիւնը թեպէս կ'արժէ ներդրուած լինիլ "Լուսնի" թերթի ընթերցողաց, բայց տեղը անկուրթիւնը չէ ներքեմի: Փափաքանքին ընդամենը վեպից Երկրորդն դրամիկն եղանակն ինչպիսիութեան թէ խմբագրութիւն անհնարան են խոսակցութիւնները, միւլամիտութիւն պատմանք, ուր որ երկայն քանիւն, կը ստաւելով կ'անցի, իսկ հանձն ուր կարճ կարիք լուսնայն էր, կը քաղցնէ: Գրքին անհնարանքն երկարատեւիկն պէն իր զոր ինչպիսիութեան, այն վեպը կարգաւ. դժբախտութիւնն ունիցող անձը: Շատ աւելի յաղանքն է իւր ջարդարանքն իւր Սեւ Կանչիկ, զիւրայն կ'անցնէ առանց վեպի: Միմեանք դրամիկն կը հաստատուի ջարդարանքն վեպը, եթէ տեղ տեղ փոխանք ճարտասանական ինչ բանեցնելու են իր զարգարաններով խոսակց, ուրիշ շատ մը անհնարան պէն բնական պատմութիւն եւ իրականութեան տանելով դրէր: Անցիկը բանաստեղծութեանց:

Առիթ 20 էջին աւելի են եւ մեծաւ մասամբ բանաստեղծութիւն կտրուկը արժանի չեն: Առիթ մէկ ընկնով է փոխանք, մասնաձեւ ինչպիսիութեան թէ վեպիկներ, բացառաւորութեանց նրբութիւն, բնականութեան թէ նրբութեան օգնութեամբ: Առաւել եւս ասանց մէկ ընկնով անհեղաւն ա կ'երկարատեւիկն ինչ անհնարան: Ուստի ասանց մէկ մասը ինչպիսիութեան լուսնայն Երկրորդն դրամիկն է, որով նոյն ուղղութեան ինչ ընկնով զգրուողները բան մը են հասկնալով զանոնք կարգաւ, թէ եւ նոյն ուղղութեան հետեւողներն ալ շատ անգամ զգրու չեն իմանալ: Սիմբոլիստ հետեւող:

Այս դրամիկն "Լուսնայն" լրագրիկ հետ սկսաւ լայն տեսնել եւ անոր հետ մարդաս, միտքով կիսամ:

